

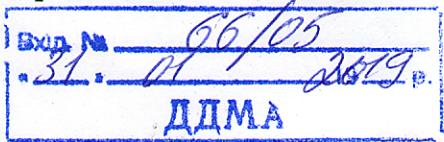
Спеціалізованій вченій раді Д 12.105.03
Донбаської державної машинобудівної академії

ВІДГУК
офіційного опонента
кандидата економічних наук Андрушенко Олени Юріївни
на дисертацію Глушаченка Сергія Сергійовича
на тему: «Кредитний рейтинг підприємства в умовах фінансової
нестабільності», подану на здобуття наукового ступеню кандидата
економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

Актуальність обраної теми дисертації. Одним з основних завдань реформування економічної системи є активізація фінансово-кредитної діяльності та формування економічного механізму, який відповідає вимогам подолання кризи й оздоровлення економіки, лібералізації умов роботи підприємств в умовах фінансової нестабільності. Саме активізація фінансово-кредитної діяльності є однією з економічних вимог, що покликані визначити реальні зрушення в розвитку підприємств, підвищити їх фінансову стійкість та кредитоспроможність. Темпи економічного зростання визначається інтенсивністю кредитних та інвестиційних процесів, їх спрямованістю та можливістю регулювання для вирішення пріоритетних завдань фінансової політики держави.

Проте, управління кредитоспроможністю підприємств не обмежується лише питаннями державного регулювання, потребує вирішення проблеми підвищення інвестиційної привабливості господарюючого суб'єкта, визначення впливу зовнішнього середовища на вартість підприємства, формування кредитної стратегії підприємством, яка забезпечить максимальний фінансовий ефект його функціонування та привабливість для потенційних кредиторів.

Актуальність дисертаційної роботи підсилює її мета, визначена автором як обґрутування теоретико-методичних зasad, розробка методичного забезпечення та науково-практичних рекомендацій щодо формування та оцінки кредитного рейтингу підприємства в умовах

фінансової нестабільності., за ознаками якої визначаються завдання, об'єкт і предмет дослідження (стор. 22-23). За своєю теоретичною і практичною спрямованістю дисертаційна робота є актуальною, розкриває економічний зміст категорії «кредитний рейтинг» та механізм його формування, що дозволяє підвищити ефективність прийняття управлінських рішень щодо кредитування підприємств.

Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій. Нові положення й висновки дисертанта можна визнати достатньо обґрунтованими. Високий рівень обґрунтованості наукових положень та рекомендацій дисертації Глушаченка С.С. базується на знанні й розумінні сформульованої мети, об'єкта та предмета дослідження. Дисертант володіє питаннями аналізу кредитоспроможності підприємства з точки зору формування кредитного рейтингу та врахування ризиків, які впливають на ефективність процесу кредитування. Автором достатньо повно теоретично обґрунтовано й доведено достовірність наукових положень та отриманих результатів.

Основою дослідження є положення сучасної економічної теорії систем, публікації провідних зарубіжних та вітчизняних вчених у сфері управління кредитоспроможністю підприємств та оцінки їх кредитного рейтингу. Методологічний апарат містить системний та процесний підходи, на основі яких розроблено концептуальні положення формування кредитного рейтингу підприємства в умовах фінансової нестабільності.

У дисертації Глушаченка С.С. обґрунтуванню сутність поняття "рейтинг" та відмінності його від схожих категорій, таких як "ранг", "ренкінг" та "експертна оцінка", наведено авторське визначення категорії «кредитний рейтинг», - універсального інструменту оцінки кредитоспроможності позичальника та надійності його боргових зобов'язань (стор. 29-35).

Автором досліджено категоріальний апарат таких економічних явищ, як фінансова стабільність та нестабільність, що дозволило навести авторське визначення фінансової нестабільності як особливого стану фінансової системи (стор. 41-44). Визначено фактори порушення фінансової стійкості економічної системи та проведено аналіз динаміки макроекономічних показників, які дозволяють оцінити рівень фінансової стабільності економіки України (стор. 46-51). Доведено вплив макроекономічної ситуації на стабільність функціонування як банківського сектору економіки, так і ефективності промислового виробництва в цілому (стор. 52-59.)

Доведено, що кредитний рейтинг підприємства тісно пов'язана з чинниками зовнішнього середовища, які забезпечують необхідне залучення зовнішніх кредитних ресурсів та активізацію використання внутрішніх фінансових джерел (стор. 64-67). Розроблено концептуальні положення формування та оцінки кредитного рейтингу підприємств в умовах фінансової нестабільності, які базуються на процесному підході до управління кредитоспроможністю підприємства (стор. 71-76).

Автором справедливо доведено необхідність врахування галузевих ризиків та кредитного рейтингу галузі в процесі оцінки кредитоспроможності підприємства, що дає можливість не лише отримати більш об'єктивну оцінку підприємства, але і вдосконалити підходи до формування грошово-кредитної політики та зменшити розмір банківського кредитного ризику (стор. 80-82). Автором узагальнено методичні підходи до оцінки кредитного рейтингу галузі, доведено до рівня методичних рекомендацій, достовірність яких підтверджено практичними розрахунками (стор. 83-89).

Обґрунтовано доцільність врахування як якісних, так і кількісних чинників формування кредитного рейтингу підприємства. До кількісних пропонується відносити показники фінансового стану підприємства, розраховані за допомогою статистичних методів аналізу, до якісних – перспективи розвитку галузі та підприємства, диверсифікацію діяльності, кредитну історію тощо. Все це дозволило автору розробити науково-

методичний підхід до формування кредитоспроможності підприємства (стор. 93-101).

Автором на основі аналізу існуючих методів оцінки кредитоспроможності позичальників доведено доцільність використання дворівневої класифікації кредитного рейтингу підприємства, яка заснована на проведенні статистичної класифікації підприємств за рівнями кредитоспроможності та подальшому її корегуванні за допомогою галузевих кредитних рейтингів та інтегрального кредитного рейтингу національної економіки (стор. 109-116).

З метою управління кредитним рейтингом підприємства в роботі пропонується схема управління, яка включає інформаційний блок, аналітичний блок і блок управління, в яких реалізовані основні процедури, завдання – та конкретні заходи підвищення кредитоспроможності та впровадження його в систему управління підприємством (стор. 128-135).

Дослідження джерел інформації, принципів та вимог до неї, аналіз існуючих методичних підходів до інформаційно-організаційного забезпечення управлінських процесів дозволили обрати процесний підхід який базується на застосуванні діаграм потоків даних як основу побудови інформаційної моделі формування та реалізації кредитного рейтингування промислових підприємств (стор. 143-155). Використання в межах інформаційно-організаційного забезпечення кредитного скорингу дозволило оцінити бізнес-ризик, фінансовий ризик та ризик кредитної історії досліджуваного підприємства, та використати отримані результати для прогнозування кредитного рейтингу підприємства (стор. 166-176).

Аргументованість сформульованих положень, висновків і рекомендацій забезпечується комплексним відбором наукових підходів і методів для вирішення поставлених завдань, обґрунтованість теоретико-методичних підходів відповідає вимогам Базельського комітету щодо кредитного рейтингу підприємств та підтверджено практичною апробацією в межах дисертаційної роботи (стор. 179-187).

Отримані теоретико-практичні результати дисертації відповідають об'єктивній реальності вдосконалення процесу формування та оцінки кредитного рейтингу підприємства в умовах фінансової нестабільності. Висновки, що сформульовані в дисертаційній роботі, базуються на достовірних наукових та статистичних джерелах. Обсяг викладеного матеріалу є достатнім в обґрунтуванні запропонованих дисертантом висновків і рекомендацій, апробованих автором на міжнародних науково-практичних конференціях, присвячених проблемам ефективного управління розвитком промислових підприємств. Положення, висновки і пропозиції повністю науково аргументовані, мають теоретичне і практичне значення та достовірні ознаки новизни. Вищезазначене дає підстави підтвердити достатньо високий рівень обґрутованості та достовірності отриманих результатів дисертаційного дослідження.

Наукова новизна одержаних результатів. Основні положення дисертації, що визначають її наукову новизну, полягають у наступному:

1. Удосконалено концептуальні положення формування та оцінки кредитного рейтингу підприємств в умовах фінансової нестабільності, що дає можливість обрати найбільш оптимальний варіант кредитування з найменшим ризиком для кредитора та вартістю позики для підприємства-позичальника (стор. 72-76).
2. Удосконалено методичні положення щодо формування кредитного рейтингу підприємства на основі врахування сукупного впливу фінансової, галузевої, стратегічної та ділової складових кредитного рейтингу (стор. 128-135).
3. Удосконалено науково-методичний підхід до оцінки кредитного рейтингу підприємства, що дає можливість об'єктивно оцінити кредитоспроможність підприємства-позичальника в умовах невизначеності та неповноти інформації за рахунок використання кредитного скорингу (стор. 158-164).

4. Удосконалено теоретичні положення процесу гармонізації вітчизняних та міжнародних підходів до оцінки кредитоспроможності підприємств відповідно до вимог Базельського комітету щодо оцінки кредитного рейтингу суб'єктів господарювання (стор. 186-188)

5. Дістали подальшого розвитку визначення економічних категорій «кредитного рейтингу» та «фінансової нестабільності», які є теоретичною основою концептуальних положень формування та оцінки кредитного рейтингу підприємств в умовах фінансової нестабільності (стор. 32-45).

6. Дістала подальшого розвитку структура показників оцінки кредитоспроможності підприємства, яка враховує специфічні особливості функціонування підприємств різних галузей в умовах нестабільного зовнішнього середовища та дозволяє більш системно розкрити взаємозв'язок між фінансовими можливостями підприємства та перспективами розвитку галузі та національної економіки в цілому (стор. 89-100).

7. Дістав подальшого розвитку науково-методичний підхід до побудови системи інформаційно-організаційного забезпечення процесу оцінки та прогнозування кредитного рейтингу в управлінські процеси на підприємстві, що дозволить підвищити обґрунтованість відповідних управлінських рішень (стор. 138-155).

Отримані автором результати та надані пропозиції за умови їх реалізації сприятимуть удосконаленню процесів формування та оцінки кредитного рейтингу підприємства в умовах фінансової нестабільності.

Ідентичність змісту автoreферату і основних положень дисертації.

Дисертацію виконано на достатньо високому науковому рівні, що характеризується чіткістю викладання та кваліфікованим поданням роботи з точки зору мови і наукового стилю викладання дослідження. Зміст автoreферату відповідає основним положенням, висновкам і рекомендаціям дисертаційного дослідження. Новизна, яку відображене у дисертації, повністю відповідає роботі.

Оцінка публікацій. Основні результати, що отримані у дисертації, повністю викладені в опублікованих 16 наукових працях, з яких: одна – розділ у колективній монографії, вісім – статті у наукових фахових виданнях України, сім – публікації апробаційного характеру. Загальний обсяг публікацій становить 14,67 ум.-друк. арк., особисто автору належать 4,29 ум.-друк. арк. Обсяг друкованих праць та їх кількість відповідають вимогам ДАК України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

Дискусійні положення та недоліки. Відзначаючи в цілому достатній рівень наукових здобутків дисертанта та обґрунтованість результатів дослідження, існують певні дискусійні моменти.

1. Для обґрунтування фінансової нестабільності економіки країни в роботі (стор. 49-50) було використано показник інфляції, але автором не визначено який саме рівень інфляції є індикатором або рушійною силою втрати фінансовою системою країни стабільності.

2. Концептуальні положення формування та оцінки кредитного рейтингу підприємства в умовах фінансової нестабільності (стор. 74-76) було б доцільно доповнити механізмом управління кредитоспроможністю підприємства що дозволило б розширити практичний рівень за рахунок реалізації управлінських та організаційних процесів.

3. Необхідно більш чітко розмежувати поняття кредитоспроможність та інвестиційна привабливість підприємства, конкретизувати місце в цій системі кредитного рейтингу, з одного боку, як інструменту оцінки кредитоспроможності, а з іншого, як рушійної сили підвищення інвестиційної привабливості господарюючого суб'єкту.

4. Запропонований автором методичний підхід до оцінки кредитного рейтингу галузі (стор. 82-89) базується на вельми обмеженій кількості фінансових показників та не дає повної інформації про перспективи розвитку та пріоритети державної політики по відношенню для окремих сфер

господарської діяльності, було б корисно розширити рейтингову оцінку галузі за рахунок якісних чинників.

5. Практичний інтерес викликає науково-методичний підхід до оцінки кредитного рейтингу підприємства (стор. 95-101), але було б корисно більш чітко визначити систему показників та методичний інструментарій, які необхідно враховувати у кожному модулі.

6. Незрозуміло чи враховуються при розподілі підприємств за класами кредитоспроможності галузевий кредитний рейтинг та кредитна історія підприємства, чи враховуються лише результати методики аналізу за даними описової статистики (табл. 2.13 стор. 120).

7. В межах науково-методичного підходу до оцінки кредитного рейтингу підприємства пропонується використовувати скорингову модель, яка розраховується за допомогою нейронної мережі, необхідно формалізувати процедуру оцінки якісних показників кредитоспроможності підприємства.

Викладені зауваження і дискусійні положення не знижують загальну позитивну оцінку теоретичного рівня та практичного значення результатів дисертаційної роботи Глушаченка С.С.

Загальна оцінка дисертаційного дослідження. Дисертація Глушаченка Сергія Сергійовича «Кредитний рейтинг підприємства в умовах фінансової нестабільності» є завершеним самостійним науковим дослідженням, яке має теоретичне і практичне значення та характеризується науковою новизною. Результати дисертації розв'язують важливе завдання розвитку теоретичних положень формування та оцінки кредитного рейтингу підприємств в умовах фінансової нестабільності, розробки науково-методичних підходів і практичних рекомендацій щодо підвищення кредитоспроможності суб'єктів господарювання.

Отримані дисертантом основні теоретико-методичні положення і висновки чітко сформульовані. Проведене дослідження підтверджує належний рівень наукової зрілості та професійної підготовки здобувача.

Дисертація відповідає нормативним вимогам Міністерства освіти і науки України, зокрема пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами та доповненнями), а дисертант Глушаченко Сергій Сергійович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук

**начальник фінансово-економічного
управління ТОВ «Запорізький
інструментально-механічний завод»**

підпис засвідчує: директор ТОВ «ЗІМЗ»

О.Ю. Андрущенко

В.В.Лях